

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.
1903 Budapest, Pf.: 314/15.
Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733
BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133
E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000–105/378- /2012. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

H A T Á R O Z A T

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a panaszos nevében benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárásban – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 73/2012. (II. 15.) számú állásfoglalása megállapításaira – a panaszt

elutasítom.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. §-ának (1) bekezdése a) pontjára és (2) bekezdésére, valamint 109. §-ának (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságra – a Fővárosi Törvényszéknek címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Törvényszékhez, a 1027 Budapest II. kerület Csalogány u. 47-49. címre közvetlenül is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) képviselő
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A panaszos jogi képviselője útján, postai úton, a Sz-i Rendőrkapitányság vezetőjének címezve terjesztette elő panaszát két labdarúgó csapat szurkolói között 2011. augusztus 20-án 16:45 óra körüli időben kialakult verekedés kapcsán vele szemben foganatosított rendőri intézkedések: előállítás, tanúkenti kihallgatása és rendőrségi fogdán történt fogva tartása miatt. A beadványban kérte, hogy ügyét a Panasztestület vizsgálja ki.

Elmondása szerint a fent említett helyen és időben eljáró rendőröknek akkor, amikor egy utcába beterelték a panaszost a többi drukkerrel együtt, kellő körültekintés mellett észlelniük kellett volna azt, hogy a panaszos a verekedésből teljesen kimaradt, semmilyen kirívóan közösségellenes, azaz garázda magatartásban vagy cselekményben nem vett részt, illetve annak nem volt elszenvedője sem. Sajnos azonban rossz időben tartózkodott rossz helyen, és pusztán emiatt, tehát azért, mert a közelben volt, vonták a rendőrök őt is intézkedés alá.

A verekedés kipattanása előtt gyanútlanul társalgott a barátaival – összesen hárman voltak – a vendéglő teraszán. Ekkor lettek figyelmesek arra, hogy egy busz megáll a szalagkorlát előtt, olyan helyen, ahol egyébként nem is szabad megállni. A járműből azonnal drukkerok özönlöttek ki mezekben, és elkezdtek kiabálni, majd megindultak a vendéglő terasza felé, oda, ahol korábban a panaszos is tartózkodott a barátaival. Ezzel egy időben elkezdtek a másik csapat drukkereinek irányába kövekkel dobálózni.

A „vendég tömeg” egyértelműen támadó fellépése miatt a panaszos az épület háta mögötti parkoló felé kezdett el szaladni azért, hogy a kocsijával – ismerőseivel együtt – minél előbb elhagyhassák a helyszínt, és így kitérjenek a támadás elől. Annak érdekében, hogy az autóját ne hogy megdobják, a panaszos gyorsan be is indította a motort. A rendőrök akkor vonták intézkedés alá, amikor már az autóban ült és járó motorral várta azt, hogy a testvére és egy barátja beszálljon. A gépkocsi egy kereszteződésénél állt, tehát a panaszost a rendőrök ott igazoltatták.

A panaszos kifogásolja, hogy mivel a kikerülő rendőrök a fenti eseményeket, így a panaszos viselkedését is nyomon követték, így tisztában lehettek vele, hogy semmilyen verekedésben vagy dobálásban, illetve egyéb garázda cselekményben nem vett részt még sértettként sem. Álláspontja szerint az intézkedő rendőröknek a panaszos mozgása irányából és abból, hogy nem volt nála semmilyen verekedéshez használható eszköz, és nem volt rajta sérülés sem, észlelni kellett volna azt, hogy nem volt részese a verekedésnek, vagy bármilyen más, garázda magatartásnak. Mivel tehát sem bűncselekményt, sem szabálysértést nem követett el, a vele szemben végrehajtott előállításnak, különösen pedig a gyanúsításnak hiányzik a jogalapja.

Különösen sérelmes a panaszos számára, hogy a helyszínen intézkedő rendőrök meg sem kérdezték tőle és társaitól, hogy mi is történt. Csupán igazoltatták, majd pedig terpeszállásba állították a kocsijánál, és így kellett várakoznia mintegy 45 percen át. Ezt követően csak azt közölték velük, hogy jön a rendőrségi gépjármű, amibe be kell szállniuk.

Panaszolja továbbá, hogy a vele szemben eljáró rendőr nem köszönt a napszaknak megfelelően, nem közölte az intézkedése célját, és azt sem, hogy mi miatt kerül sor az intézkedésre. A panaszos jogairól pedig végképp semmiféle tájékoztatást nem adott. Még azt sem tudatták vele, hogy hová szállítják.

Amikor megérkeztek a Sz-i Rendőrkapitányság udvarára, az előállítottakat hatos csoportokba állították, így kísérték be az előállító helyiségbe. Ott a panaszost – a többiekhez hasonlóan – „megmotozták”, a cipőfűzőt kivetették a cipőjéből és elvették az összes értéktárgyat és ingóságot, amit magánál tartott. Az eljárásról jegyzőkönyv ugyan készült, de abból a panaszos nem kapott példányt. Ugyanígy nem kapott semmiféle iratot vagy igazolást szabadításakor sem. Egyetlen egy dokumentumot adtak oda neki: másolatot a „gyanúsított kihallgatáson” felvett jegyzőkönyvből. Ennek következtében nem rendelkezik irattal arról, hogy mettől meddig tartották fogva, kifogásolja ugyanakkor, hogy az előállítása 12 óra 45 percnyi időtartama alatt semmiféle ételmelet nem kapott. Panaszolja továbbá, hogy a rendőrség épületében este fél kilenctől jelen volt jogi képviselőjével a gyanúsítás előtt nem találkozhatott.

A panaszos beadványában idézi a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 20. §-ának és 92-93. §-ának rendelkezéseit, amelyekre figyelemmel kéri a Panasztestülettől panaszja méltányos és igazságos elbírálását, és annak megállapítását, hogy a vele szemben tanúsított rendőrségi fellépés jogszerűtlen, aránytalan, szakszerűtlen és célszerűtlen is volt.

A beadványban foglaltak szerint a panaszos az alábbi momentumokat panaszolja:

- intézkedés, igazoltatás jogalapját,
- a napszaknak megfelelő köszönés elmaradását,
- az intézkedés célja közlésének elmaradását,
- jogorvoslati jogról szóló tájékoztatás elmaradását,
- előállítását, annak időtartamát,
- terpeszállásba állítását 45 perces időtartamra,
- az előállítás tartamáról szóló igazolás kiadásának elmulasztását,
- fogdai befogadásának körülményeit,
- élelmezés elmaradását.

II.

A Panasztestület állásfoglalásában alapjog súlyos sérelmét állapította meg és azt megküldte részemre. Erre tekintettel hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdésén, valamint az Rtv. 93/A. § (6) és (7) bekezdésén alapul.

A Panasztestület az intézkedés és az igazoltatás jogalapját megfelelőnek találta, ezekkel összefüggésben jogsérelmet nem állapított meg.

Az előállítás jogalapját szintén megfelelőnek értékelte, fogatosítását és annak időtartamát arányosnak minősítette. A Terpeszállásra kötelezést alapjogot súlyosan sértő intézkedésnek minősítette. Az előállítás időtartamáról szóló igazolás kiállításával kapcsolatosan érdemi állásfoglalást nem hozott az ellentmondásos tényállás okán. Befogadással összefüggésben jogsérelmet nem állapított meg a Panasztestület. Az élelmezés elmaradása kapcsán nem volt megállapítható alapjogsérelmem.

III.

A vizsgálat során az alábbi bizonyítékok alapján állapítottam meg a döntésem alapjául szolgáló tényállást.

- a panasz (2 lap);
- az intézkedő rendőrök jelentése (3 lap);
- igazolás az előállítás tartamáról (1 lap);
- határozat megnevezésű irat (1 lap);
- tanúkihallgatási jegyzőkönyvek (6 lap);
- gyanúsított kihallgatásáról készített jegyzőkönyv (4 lap);
- a Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének tájékoztató leve (2 lap);
- a Sz-i Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatólevele (9 lap);
- a Sz-i Rendőrkapitányság Nyomozó Osztály fejlécével ellátott jelentés (5 lap);
- a Sz-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály vezetőjének jelentése (2 lap).

Az intézkedés jogalapját az adta, hogy 2011. augusztus 20-án 16:45 perckor Sz-n a S-i úton két labdarúgó csapat szurkolói összeverekedtek. A kitérő rendőrök a helyszínről eltávolítani készülő személyekre lettek figyelmesek. Ezért e személyeket feltartóztatták, és igazoltatták a később esetlegesen szükséges eljárások lefolytathatósága érdekében. Így történt ez a panaszos esetében is. Az intézkedő rendőrök jelentése alapján a panaszos is részt vett a garázdaságban. A fenti körülményekre tekintettel, az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján a rendőröknek az intézkedési kötelezettsége az fennállt. E törvényi rendelkezés szerint *„a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”*

A helyszínen feltartóztatott személyek igazoltatására az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján – mely szerint: *„a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”* – jogszerűen került sor.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdés szerint *„a rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.”* A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4. § (1) bekezdés alapján *„a rendőr az intézkedést - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - szolgálati igazolványát vagy*

azonosító jelvényét is felmutatja.” A jelen eljárás tárgyát képező intézkedés során a kikerülő rendőrök haladéktalanul fel kellett tartóztassák azon személyeket, akik a helyszínt el kívánták hagyni, mivel kétség kívül a garázdaság helyszínén levő, az abban részt vevő személyek „speciális jellege” – így a panaszos – szurkolói mivolta alapján okkal feltételezhetők, hogy a távozni kívánó szurkolók a verekezésben részt vettek. Amint pedig arra a Sz-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály vezetőjének jelentése is kitér a helyszínen egy száz fős tömegről eldönteni, hogy ki az, aki tetteleg részt vett a garázdaságban – illetve esetlegesen bűnsegédként mindössze jelenlétével nyújtott a cselekményhez segítséget –, és ki az aki vétlen, eldönteni nem lehetett. Az intézkedés halaszthatatlan jellege miatt a fent írt jogszabályi rendelkezésnek megfelelően a rendőrök nem voltak kötelesek az intézkedés megkezdése előtt köszönni.

Az intézkedés megkezdésekor a Sz-i Rendőrkapitányság Nyomozó Osztály vezetőjének jelentése szerint az érintettek – köztük a panaszos –, szóbeli tájékoztatásban részesültek, mely azonban láthatóan nem érdekelte őket. Tekintetbe véve, hogy a mintegy 100 fős, verekedőkből álló tömeggel szemben intézkedő rendőrök 33-an voltak, így életszerű, hogy az intézkedés során szóban a tömegnek egységesen adnak tájékoztatást az intézkedés célját illetően. Megjegyzem a helyszínen tartózkodók számára a verekedő tömeg tagjai magatartásának megfelelő értékelése alapján nem lehetett teljesen váratlan és érthetetlen sem a rendőri fellépés, sem annak oka, célja.

A panaszos sérelmezte, hogy nem kapott tájékoztatást a jogorvoslati jogról. Az ügy iratai között fellelhető, az intézkedő rendőrök jelentésének mellékletét képező irat, melyen a panaszos aláírásával igazolja, hogy jogorvoslati jogáról az Rtv. 92. § és 93. § alapján tájékoztatták. Ezért a panasz e tekintetben nem megalapozott.

Az előállításról, az intézkedéskor tapasztalható tényekre tekintettel dönt a rendőr. Ilyen esetekben az előállításhoz a törvényben megkövetelt bűncselekmény gyanúja (pl. Rtv. 33. (1) a), 33. § (2) b), 33. § (2) f)) nem éri, nem is érheti el a büntetőjogi felelősség megállapításához szükséges megalapozottság szintjét. Azaz amennyiben az intézkedés során a rendőr számára komolyabb mérlegelés nélkül megállapítható, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása a tapasztalt körülmények alapján a szabálysértés gyanúját nyilvánvalóan felveti, ez kellő alapot szolgáltat az előállításra. Az ilyen objektív tapasztalatok alapján fogatosított intézkedést utóbb az sem teszi jogellenessé, ha a későbbiekben nem indul eljárás, vagy a megindult eljárásban a büntetőjogi felelősséget nem állapítják meg. A panaszoszt a rendőrök azért állították elő, mert a helyszínen tapasztaltak alapján úgy értékelték, hogy ő a verekezés résztvevője volt. Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint *„a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek.”* A fenti tények és a jogszabályi rendelkezések alapján egyértelműen megállapítható, hogy a panaszoszt jogszerűen állították elő, a panasz nem megalapozott.

Az előállítás során a panaszoszt először, majd folytatólagosan ügyvéd jelenlétében tanúként, végül gyanúsítottként hallgatták ki. A Sz-i Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatólevele szerint a kihallgatást végeztével (2011. augusztus 21-én 03:03 órát követően) a panaszoszt rövid időn belül, a törvényes határidő lejártá előtt szabadon engedték. Az előállítás időtartamát az illetékes rendőri szerv vezetője négy órával 2011. augusztus 21-én 04:45 óráig meghosszabbította. Figyelembe véve az elvégzett nyomozási cselekményeket, az előállítás időtartama a szükséges mértéket nem haladta túl, ezért a panasz e tekintetben nem megalapozott.

A panaszos sérelmezte, hogy nem kapott igazolást az előállítás tartamáról. Tekintettel arra, hogy az ügy iratai között a nevére kiállított igazolás fellelhető, azonban a Sz-i Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatólevele szerint azt a panaszos nem írta alá, ezért panasz e vonatkozásban nem megalapozott.

A panaszos sérelmezte, hogy a fogdai befogadás alkalmával ruházatát átvizsgálták, illetve cipőfüzőjét kivették a cipőjéből, illetve evették tőle az összes értéktárgyát és ingóságot, amit magánál tartott. Az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint *„akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.”* A Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdése szerint az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személy *„ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”* A jogszabályi rendelkezésekre tekintettel a panasz e tekintetben nem megalapozott.

Szintén sérelmezte a panaszos az előállítása kapcsán, hogy annak ideje alatt élelmet nem kapott. Az ügy iratai között fellelhető, az intézkedő rendőrök jelentésének mellékletét képező irat, melyen a panaszos aláírásával ellátott nyilatkozat szerint élelmezést nem kért az előállítás idejére. Az előállított személy az intézkedéskor hatályban volt jogszabályok kifejezett rendelkezést nem tartalmaztak az előállított személy élelmezéssel kapcsolatban, azonban – az emberi méltóság és az abból levezetett alkotmányos alapjogok biztosítása érdekében – kialakított rendőrségi gyakorlat szerint az 5 órát meghaladó fogvatartás esetén, a fogvatartott kifejezett kérelmére élelmet kellett részére biztosítani. Mivel a panaszos kifejezetten nem kért élelmezést, ezért a panasz ezen része nem megalapozott.

A panaszos sérelmezte azt is, hogy terpeszállásban kellett várakoznia mintegy 45 percen keresztül. A terpeszállás, mint taktikai fogás azért volt szükséges, mert ilyen helyzetben a felügyelt személy kevésbé képes váratlan szökésre, vagy támadásra irányuló mozdulatot indítani, illetve ilyen mozdulat esetén a felügyeletet ellátó rendőr, vagy rendőrök részére hosszabb idő áll rendelkezésre a megfelelő reakció kiválasztására és alkalmazására. Önmagában pedig a terpeszállás nem jogi kategória, ezért a szó általánosan elfogadott jelentése irányadó. A Magyar Értelmező Kéziszótár szerint a „terpeszállás” szétterpesztett lábakkal való állást jelent, míg a „terpesz” a „lábak szétterpesztett helyzete”. A szó általános jelentéséből azonban nem következik a terpesz „szélességére” vonatkozó általánosan elfogadott felfogás is. Az azonban általános tapasztalat, hogy hosszabb (rendőri intézkedés során) álló helyzetben történő várakozás során egy vállszélességű, avagy kicsit szélesebb terpeszállás könnyíti a várakozást, ezt a helyzetet az emberek jelentős része szinte automatikusan felveszi. Ugyancsak tapasztalat, hogy a nagyon széles terpeszállás jelentős megerőltetést jelent. Ezért az ilyen póz 45 percen keresztül történő fenntartása, a nyilvánvaló mindennapi tapasztalat alapján rendkívüli erőfeszítést igényelne, egy átlagos erőnlétű ember számára akár megoldhatatlan fizikai kihívást is jelenthet. Ilyen széles terpeszt a rendőrök csak rövid, legfeljebb egy-két perces időtartamra alkalmaznak álló helyzetben. Ennek oka az adott személy átvizsgálása, mely során a rendőr kénytelen az átvizsgált személyhez olyan közel kerülni, hogy annak támadó mozdulatát nem tudja kellő időben lereagálni, azaz kiszolgáltatott helyzetbe kerül. A rendőrnél levő felszerelést – vegyi eszközt, rendőrbotot, lőfegyvert – akár el is vehetik és ellene vagy más vétkes személy ellen jogosulatlanul használhatják. Ezért alkalmazzák ilyen helyzetben a széles terpeszt általában, mellyel együtt rendszerint az

átvizsgálandó személyt valamely tárgynak, vagy falnak döntik, annak érdekében, hogy stabil egyensúlyi helyzetéből kimozdítsák, és esetleges támadása lassabbá, ezáltal kontrollálhatóbbá váljon. Az ilyen helyzet fenntartása 45 percig szinte lehetetlen. Amennyiben valakitől támadás várható, és felügyelete másként nem megoldható, akkor a hosszabb időtartamú – akár 45 perces – várakoztatása földre fektetve oldható meg.

A jelen esetben azonban csupán az egyszerű terpeszben való várakoztatás történt, mely a fent írtak alapján nyilván nem okozhatott komoly szenvedést, nem lehetett megerőltető. Az okatlan megerőltetés – az amúgy is háromszoros erőfőlényben levő és agresszív hangulatú intézkedés alá vontakkal – szembeni alkalmazása a rendőrök érdekével és szándékával – a tömeg nyugodtabb lelkiállapotba hozásával – is ellentétes eredményre, azaz további helyszíni konfliktushoz vezetett volna.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntöttem.

V.

A Panasztestületnek a terpeszállásban várakoztatás tekintetében kialakított álláspontjával a határozat IV. részében kifejtett indokok alapján nem értek egyet.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény XII. fejezet 54. § (1) és (2) bekezdése, 61. § (1) bekezdése;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100.§ (1) bekezdés a) pontja valamint a (2) bekezdése, a 109. § (1) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1) bekezdése, 20. § (2) bekezdése, 29. § (1) bekezdése, 31.§ (1) bekezdése, 33. § (1) és (2) bekezdései, 92. § (1) bekezdése, a 93/ A § (6),(7) és (9) bekezdései;
- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII.23.) IRM rendelet 4. § (1) bekezdése, 51. § (3) bekezdése.

Budapest, 2012. május „ „

**Dr. Hatala József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány**